

Vycházka za sněženkami u Obříství 9. března 2024

Obříství

Současná obec vznikla spojením původních obcí Dušníky, Semilkovice a Obříství. Předpokládá se, že všechny tři byly založeny na přelomu 12. a 13. století. K jejich administrativnímu spojení došlo již ve druhé polovině 16. století. (Starou obec Semilkovice r. 1784 smetla povodeň. Nová byla vystavěna dál od Labe a blíže k Obříství. Jednomu ze statků se říká Lamberk.)

Jednoznačně největší dominantou obce je zámek se zámeckým kostelem sv. Jana Křtitele a s dřevěnou zvonící v jeho blízkosti. Původně renesanční zámek byl založen na místě bývalé tvrze v r. 1618. V 17. století jej vlastnila Polxena z Lobkovic a později Slavatové z Chlumu a Košumberka. Ti jej nechali přestavět ve stylu baroka.

V r. 1840 se stává majitelem zámku velkoobchodník Jakub Rohrbach. Za něj se Obříství stává důležitým dopravním střediskem, když zde nechává zbudovat přístav pro paro-plavbu z Obříství do Drážďan. Část zámku pak přebudoval na zájezdni hostinec. Nejznámějším cestujícím byl dánský pohádkář H. Ch. Andersen, který tudy cestoval z Cařihradu do své vlasti. Osobní doprava fungovala 10 let, nákladní o něco déle. V r. 2010 byla obnovena výletní doprava Obříství – Mělník.

První písemná zmínka o farním kostele sv. Jana Křtitele je z roku 1384. V 18. století byl vybaven hlavním oltářem v barokním slohu. 10. července 1860 zde byli oddáni Bedřich Smetana a Bettina (Barbora) Ferdinandí. Manželé zde na Lamberku až do roku 1866 a poté v letech 1877-78 často pobývali. Bedřich Smetana tady složil Prodanou nevěstu. Dnes je u jejich statku skladatelův památník, na což nás upozorňuje skladatelova bysta před ním (Kafka, Janák).

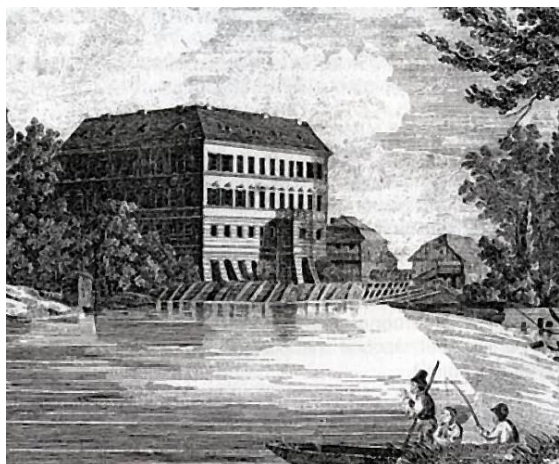
V Obříství je také domek, ve kterém na konci 19. století žil Svatopluk Čech. (Na domku je pamětní deska a na návsi básníková bysta.)

statek Lamberk, dnes Muzeum B. Smetany

domek Sv. Čecha

zámek v 18. století

Obec Obríství byla v srpnu 2002 postižena katastrofální povodní. Více jak pětisetletá voda z rozvodněného Labe zaplavila 90% území obce do výšky 0,4 až 2 m (6,5 m nad normálním stavem). V obci spadlo či bylo určeno k demolici 41 domů. Záplavová vlna na Labi nevznikla přímo v důsledku dešťů, ale druhotně tím, že při soutoku Labe s Vltavou u Mělníka měla Vltava takovou sílu, že prakticky zastavila tok Labe. To pak reagovalo zvyšováním hladiny v délce několika kilometrů proti svému toku.

Při povodních na počátku června 2013 sahala povodňová hladina až k hlavní silnici procházející obcí. Ohroženo bylo celkem 22 nemovitostí, jeden objekt bylo nutno následně demolovat.

Jez Obríství má výšku 4m, u levého břehu je malá vodní elektrárna, u pravého plavební komora. Elektrárna je první nízkospádová vodní elektrárna v Česku, do provozu byla uvedena v roce 1995. Spád hladin jezu činí 1,5 až 3,8 m. V elektrárně pracují dvě horizontální turbosoustrojí se dvěma přímoproudovými Kaplanovými turbínami typu PIT. Instalovaný výkon je 3360 kW. V roce 2002 byla elektrárna až po střechu celá pod vodou.

První zmínky o osadě Semilkovice pocházejí z roku 1196. Malá poklidná obec ležela na břehu řeky Labe v úrodné nížině skoro 590 let až do ničivé povodně v předjaří roku 1784.

Povodni předcházela velmi dlouhá, chladná a na sníh bohatá zima. Na podzim roku 1783 začalo mrznout hned po sv. Martinu (11. 11.). Po vánocích napadlo velké množství sněhu. Led na rybnících dosahoval tloušťky přes 130 cm. Pak 23. února 1784 přišlo náhlé oteplení následované dalším oteplením 26. 2. až na 6°C. Toto oteplení bylo doprovázené silnými srážkami (napršelo až 40 mm), což vyvolalo rozsáhlou povodeň. Došlo k prudkému vzestupu hladin na povodí Vltavy, Otavy, Berounky, Cidliny, Jizery i Labe. V

Praze došlo k těžkému poškození Karlova mostu. V noci z 28. na 29. února 1784 nahromaděné kry u Obříství zcela zabránily toku řeky Labe a hladina řeky neúprosně stoupala až do výše 4 metrů, než si Labe naráz prorvalo nové koryto přímo středem vsi. Voda s ledem se převalila přes domy a doslova spláchla vše, co jí stálo v cestě. Zničena byla celá vesnice Semilkovice včetně kostela svatého Ondřeje. Lidé kromě holých životů, nějakých drobností a několika kusů dobytka nezachránili vůbec nic. V kronice z roku 1784 se k tomu píše: "Před očima odehrávaly se smutné a srdcervoucí scény. Zde byla unášena chalupa s lidmi, volajícími o pomoc. Tam plula postel s ženou a dítětem, jinde opět kus utrženého selského stavení, jehož obyvatelé našli již předtím ve vlnách vlhký hrob. Tak se střídala hrůza s děsem." K události se váže i lidová pověst o neznámém mládenci, který se náhle u ohrožené obce zjevil a zázračným způsobem převáděl obyvatele do bezpečí přes ledové kry v rozbouřených vlnách a tím jim zachránil alespoň holé životy. Lidé ho později ve svých vzpomínkách označovali za anděla, seslaného samotným Bohem.

Semilkovice zanikly a obyvatelé se sem již nevrátili. Se souhlasem vrchnosti založili novou obec Semilkovice (dnes součást obce Obříství). Na návsi v nových Semilkovicích stojí od roku 1847 kaplička. Tuto kapličku postavili roku 1874 obyvatelé Semilkovic z vlastních prostředků nákladem 800 zlatých. Kaplička byla vybudována v novogotickém slohu na místě dřevěné zvoničky. Má zajímavý tvar, je podepřena a rozšířena ve čtyřech rozích opěrnými pilíři s nástavkem maličké věže s gotickými okénky. Byl v ní zavěšen zvonek zachráněný z původního kostela sv. Ondřeje ve starých Semilkovicích. Žel, tento zvonek z r. 1759 byl ukraden a zničen.

